

Thomas Bernhard
PRIPOVEDI

prevedla Sara Virk in Jani Virk

Dva vzgojitelja

Medtem ko je novi vzgojitelj do zdaj le molčal, kadar sva v opoldanskem času hodila na ta najin sprehod, ki mi je bil že povsem prešel v navado, pa je danes že od vsega začetka čutil potrebo, da bi se z mano pogovarjal. Kot človek, ki se že dlje časa z nikomer ni pogovarjal in ki to na vsem lepem občuti kot strašno pomanjkljivost, kot nekaj zanj in za prisotno družbo naravnost zastrašujočega, mi je nenadoma ves razburjen zaupal, da si je v resnici že od nekdaj želel govoriti, vendar govoriti, spregovoriti ni mogel. Saj se menda zavedam okoliščine, da obstajajo ljudje, v katerih prisotnosti ni mogoče govoriti ... V moji prisotnosti naj bi mu bilo tako težko kaj izustiti, ustraši se menda prav vsake besede, še sam ne ve, zakaj, to bi sicer lahko raziskal, a takšno naprežanje bi ga zelo verjetno vznemirilo za neko zanj čisto predolgo obdobje. Prav zdaj, na začetku šolskega leta, pod pritiskom stotin neukrotljivih gojencev, pod pritiskom vse bolj surovega letnega časa, si pač ne more dopustiti niti najmanjšega vznemirjanja. »Zdaj si ne dopuščam prav ničesar več,« je rekel, »stoodstotno eksistiram le iz svojih osebnih težav.« Kljub temu, ali pa prav zato, ker sem sam človek, ki zanj kaže, tako se mu vsaj zdi, kar največje razumevanje, je v moji bližini vselej obsojen na to, da v najboljšem primeru, kot se je sam izrazil, trosi »trapaste, celo neprijetne opazke«, ja, ali pa je obsojen na absolutno molččnost, kar mu povzroča neznanske muke. Zdaj hodiva

že več tednov skupaj na sprehod, pa nisva imela še niti enega samega samcatega pogovora. Dejansko sva bila oba, novi vzgojitelj in jaz, stari, do tega trenutka povsem nezmožna kakršnegakoli pogovora; opazke o nenavadnih vremenskih razmerah, o barvah, o egoizmu narave, o bliskovitih ekscesih na predalpski zemeljski površini, o prebranih in neprebranih knjigah, o namerah, o nenamernosti, o katastrofalnem odporu vseh gojencev do učenja, o najinem lastnem odporu, o jedači in spancu, o resnici in laži, predvsem pa o teh s strani za to pristojnih oseb povsem zanemarjenih gozdnih poteh, po katerih hodiva, niso nikakršni pogovori; najine opazke uničujejo najino voljo do pogovora, najine opazke, tako kot vse opazke, ki jih sam sicer imenuje »poskusi pomožnih slik«, nimajo s pojmom pogovora prav ničesar skupnega. Hodeč tu po Mönchsbergu, *hodeč in razmišljujoč*, snujeva vsak zase in povsem navznoter, na stotine opazk, a do zdaj nama ni uspel še niti en pogovor, pogovora sploh ne trpiva. Ne manjka nama, saj sva to vendar *midva*, snovi za pogovor, ne dovoliva pa si, da bi jo podvrgla namenom golega razvedrila. Že od začetka šolskega leta se sprehajava čez nekakšno grozljivo osredotočenost na šolo, drug ob drugem in drug z drugim, pa nisva imela do zdaj niti enega samega samcatega pogovora. Kot da bi se nama pogovor gnusil, ga preprečujeva. Pogovor kot izraz najbolj posmehljive človeške nizkotnosti za naju ne pride v poštev. Kar zadeva pogovor, nama je obema v naravi, da ga morava preprečiti, tako da se iz smrtne groze zatekava v vseobsegajočo norost. Tudi danes ni pri-

šlo do nobenega pogovora. Hodiva izven in po sredi mesta in nad njim, obdana z groteskno apnenčasto-alpsko botaniko, nenehno izpostavljena kritičnemu opazovanju in nenehno kritično opazujoča. Pomiritev ob pogovoru – ne, tega si ne dopustiva. Dejansko je tudi novi vzgojitelj to, kar si je med današnjim sprehodom uvodoma dovolil oceniti kot »izpoved«, kot da bi hotel že vnaprej preprečiti moj morebitni vpad v to »izpoved«, ga onemogočiti, že po nekaj stavkih spet označil za zgolj opazko. Vendar pa ima današnja opazka kar največji pomen. Z ozirom na njegovo osebo in predvsem z ozirom na odnos med njegovo in mojo osebo se je današnja opazka novega vzgojitelja izkazala za tisto najbolj pomenljivo.

Novi vzgojitelj se mi je po dopoldanskem pouku pridružil pod okni velikega spalnega prostora. Bil je bled od prevelikih naporov, a se ni pritoževal. Njegova samozadostnost je na kar najbolj boleč način zaposlovala moje misli, medtem ko sva hitro stopala naprej in naposled prišla tja do zidov pivovarne, kjer je nenadoma pričel govoriti o svojem najzgodnejšem otroštvu, takoj zatem pa o svoji nespečnosti, ki naj bi bila kar najtesneje povezana z njegovim najzgodnejšim otroštvom. Ta njemu tako neusmiljeno prirojena nespečnost naj bi se sčasoma le še poslabšala, sredstva zoper njo menda ni. Absurdno naj bi bilo kar naenkrat reči, da trpi za nespečnostjo – vse naj bi bilo absurdno – in da je njegova nespečnost tisti absolutni uničevalec možganov in telesa, *tisti* smrtni vzrok zanj, vendar pa naj bi bila za njegovo priznanje, »za

to, kar sledi«, za to, česar zdaj ne more zamolčati, ključnega pomena.

»Če si lahko predstavljate,« je rekel, »da sem že kot otrok kdaj v postelji prebedel po deset, dvanajst noči zapored, na smrt utrujen, ne da bi mogel zaspati.« »Odrasel človek,« je rekel, »si lahko svojo nespečnost s pomočjo svoje inteligence podjarmi, se iz nje ponorčuje, otrok pa ne. Otrok je nespečnosti izročen.« Ko sva izstopila skozi nova vrata, kjer tokrat nisva pogledala naravnost dol proti mestu kot ponavadi, sva tako kot vsak dan zavila na desno, in ne na levo: on hoče na desno in zavije na desno, torej zavijem tudi jaz na desno, ker je šel na tem mestu vselej skozi nova vrata in na desno, torej si zdaj sploh ne upa več zaviti na levo, si mislim ... Na meni je, da nekega dne zavijem na levo, potem bo tudi on zavil na levo, šel bo za mano, ker je sam še večji slabič ... Iz istega razloga mu zdaj jaz že več tednov sledim na desno ... Zakaj le? Naslednjič bom enostavno zavil na levo, potem bo tudi on zavil na levo ... Čas, ko je bilo zanj morda še koristno, da sem ga iz navade pustil zaviti na desno, in mu sledil na desno, je mimo, se mi zdi, zdaj mu samo še škodim s tem, da ga puščam zaviti na desno in mu sledim ... Zdaj nima več moči, da bi nenadoma zavil na levo ... Kmalu za razpotjem je rekel: »Tisto, kar sem vam rekel v zvezi s svojo nespečnostjo, ima opraviti tudi z odpovedjo, ki sem jo dal v innsbruškem zavodu, v katerem sem, kot veste, delal vse do začetka počitnic.« Rekel je: »Že vse svoje življenje živim neko grozljivo življenje, pa tudi pravico imam živeti takšno grozljivo življenje, in to

grozljivo življenje je moja nespečnost ... Ampak zdaj k zgodbi, ki je privedla do moje odpovedi v innsbruskem zavodu. Kot vse moje preostale zgodbe se tudi ta začne s tem, da nisem mogel spati. Nisem mogel *zaspati*. Veliko sredstev jemljem, vendar mi nobeno sredstvo več ne pomaga. Pred tem sem se bil,« je rekel, »s svojimi učenci več ur potikal tam po severnem bregu reke. Vsi smo bili utrjeni. Z odprtimi očmi in ne da bi bil zmožen premotiti se z branjem, sem se, prepuščen svoji vseživljenjski nespečnosti, zataknil v najnižkotnejših mislih in si vsakič znova govoril: *oni spijo, jaz ne spim, oni spijo, jaz ne spim, jaz ne spim, oni spijo, jaz ne spim* ... Ta internatska tišina, ta iz spalnih prostorov prihajajoča grozljiva tišina ... Ko vse spi, le *jaz ne spim, jaz ne* ... Ta neznanski kapital v spalnih prostorih teh mladih ljudi, sem si mislil ... To pihanje fena, ki ljudi zabaše s spanjem in ki nato to spanje iz ljudi tudi izsesa ... Gojenci spijo, *jaz ne spim* ... Te neskončne noči odmiranja srca in duha ... v globokem zavedanju tega, da ni sredstva zoper mojo nespečnost, nisem mogel zaspati Lahko si predstavljate, da že več tednov nisem spal ... Obstajajo ljudje, ki zatrjujejo, da ne spijo, pa v resnici spijo. Obstajajo taki, ki zatrjujejo, da že več tednov niso spali, pa so ta čas pravzaprav predvsem spali ... Ampak jaz *resnično* že več tednov nisem spal! Že več tednov, že več mesecev ne. Kot je razvidno iz mojih čačk, iz mojih zapiskov, že več tednov nisem spal. Imam namreč debel zvezek, v katerem vodim evidenco o svoji nespečnosti. Vsaka nočna ura, ki je ne prespim, je označena s črno črtico,

vsaka nočna ura, ki jo prespim, pa s črno piko. Ta zvezek,« je rekel novi vzgojitelj, »vsebuje na tisoč črnih črtic in le pet ali pa šest pik. O natančnosti, s katero vodim evidenco o svoji nespečnosti, vi pač ne boste dvomili, tako predvidevam, saj me namreč že dovolj dobro poznate. Skratka, tiste noči, zaradi katere se zdaj spet razburjam na tak način, za katerega se bojim, da bi znal pri vas vzbuditi odpor, ja, odpor, tiste noči po dnevu polnem jeze nad mojimi šolarji, po dnevu brez predaha, polnem mladostniških nesmislov in neznosnosti, jaz, s tisto nepopustljivo perverzno skalno steno Hafelekarja pred svojo glavo, nisem mogel spati, nisem mogel zaspati, kljub najbolj mučnim poskusom pobega z mojimi že tako katastrofalnimi bralnimi zmožnostmi. Tako sem listal,« je rekel, »povsem zmeden po *Strahu in trepetu* in po *Ali – ali* in po raznih pascalovskih miselnih drobcih, kot da bi šlo za kakšne poljudno-mazohistične farmacevtske priročnike za primere tiste najhujše vrste slaboumnosti ... Potem pa sem nenadoma, tam nekje okoli druge zjutraj, v trenutku, ko je začela moja utrujenost kljubovati moji nespečnosti, nenadoma začutil tole: utrujenost je začela izpodrivati nespečnost, jaz pa sem zaspal, dejansko sem zaspal, čeprav že dlje časa, kot veste, o možnosti spanja sploh nisem več razmišljal, o njej sploh smel nisem več razmišljati ... A komaj mi je uspelo zaspati, sem se že zbudil – in sicer zaradi živali, zaradi nekakšne živali, ki je prišla iz gozda ... Ta postopek se je bil do tistega že več tednov ponavljal Zbudim se in zaslišim žival, že več tednov slišim žival pod

svojim oknom v snegu ... vsako noč ob isti uri zaslišim pod svojim oknom žival v snegu ... Ne vem, za kakšno vrsto živali gre, nimam moči, da bi vstal in stopil do okna in pogledal skozi in navzdol Še vse do danes ne vem, za kakšno vrsto živali je šlo ... Ta postopek, da nisem mogel zaspati, pa sem potem kljub temu zaspal, pa da me je že takoj zatem zbudila tista žival, se je ponavljal, kot se da skleniti iz mojih zabeležk o nespečnosti, še natanko šestintrideset noči. Sedemintridesete noči je bil postopek isti: nisem mogel spati, nisem mogel zaspati, in medtem ko sem se od misli, da ne morem zaspati, da nisem zaspal, čutil na najstrahotnejši način ponižanega, sem moral, tako kot prejšnjih šestintrideset noči, vendarle zaspati, potem pa sem se nenadoma zbudil, zbudil zaradi živali, ki je lomastila po snegu pod mojim, kot veste, še v najostrejši zimi vselej odprtim oknom ... iskala je hrano ... Takrat pa sem,« je rekel novi vzgojitelj, »vstal in sprostil varnostni zatič na pištoli, ki jo že vso svojo vzgojiteljsko kariero hranim pod vzglavnikom, in žival ustrelil v glavo.«

Zdaj sva se oba zastrmela dol na trg pred pivovarno. »Kajpak so se vsi zbudili,« je rekel novi vzgojitelj, »najprej gojenci, nato vzgojitelji, profesorji, ravnatelj zavoda. Jaz pa sem opazoval in poslušal, kako so zvlekli ustreljeno žival stran od vodnjaka, pa vzdolž zidu. Vzgojitelji so jo strpali v hišo. Zaslišal sem, ko so me poklicali po imenu. Dober strel. Seveda sem dal še isti trenutek odpoved. Dober strel. Kako sovražim Innsbruck. Tu v Salzburgu pa sicer že zdaj, po najkrajšem možnem času, opažam znamenja neke

nove nesreče. Vas, dragi kolega,« je rekel novi vzgojitelj, »pa izrecno prosim odpuščanja.«

Kapa

Medtem ko je moj brat, ki mu vsi napovedujejo bleščečo kariero, v Združenih državah Amerike predaval o svojih dognanjih na področju raziskovanja mutacij, o čemer poročajo predvsem znanstvene revije, tudi tu v Evropi, in sicer z domala zastrašujočim navdušenjem, sem se jaz, naveličan preštevilnih srednjeevropskih ustanov, specializiranih za bolezni človeške glave, smel nastaniti v njegovi hiši, in visoko cenim to, da mi je celotno stavbo povsem brezpogojno prepustil na razpolago. Ta hiša, ki je del zapuščine njegove pred pol leta povsem iznenada umrle žene in ki je sicer še nikoli prej nisem videl, mi je že v prvih tednih, v katerih sem jo v svoji naklonjenosti tovrstnim starim stavbam, ki se s svojimi proporci, se pravi s svojimi težami in merami, povsem pokrivajo s splošno in posamezno harmonijo narave, smel naseliti kljub vsem tistim slutnjam, ki me že več let najgloblje trpinčijo in so me zmožne na smrt mučiti v vsaki izmed mojih celic, je postala zame edino možno zatočišče za mojo na vsak način dvomljivo eksistenco.

Prva dva tedna v tej hiši, ki stoji neposredno na bregu jezera Attersee, sta bila zame takšna novost, da sem končno lahko spet zadihal; moje telo je ponovno začelo *živeti*, moji možgani so se preizkušali v neki zame sicer že povsem izgubljeni, za zdravega človeka seveda trapasti, zame, za bolnega, pa vendarle nenavadno razveseljujoči akrobatiki.

Že v prvih dneh v Unterachu, kot se imenuje ta kraj, kjer stoji hiša mojega brata, sem lahko že ugovarjal povezave, si svet nenadoma spet predstavljal kot navado, si za svoje povsem osebne, tako imenovane začetniške namene svojega ponovno poživljenega mišljenja podredil del pojmov. Kajpak pa zame študij tudi v Ungenachu ni prišel v poštev. Prav klavrno sem se umaknil iz svojih prvih poskusov, iz Chabulasa, iz Diepolda, Heisenberga, iz Hilfa, Liebiga, Krizata, Sira Isaaca Newtona, ki pa so sicer za moj napredek na področju gozdne in gozdarske znanosti, kot verjamem, povsem nepogrešljivi. Tudi v Unterachu sem se že kmalu omejil, podrejen svoji bolni glavi, na iskanje slik, na golo razčlenjevanje, na pridobivanje manjših iz tistih velikih substanc zgodovine barv oziroma celotne zgodovine stanj; ponovno sem bil, kot že tolikokrat, iz trenutka v trenutek oštet in napolnjen nazaj k osnovnemu pouku o barvnih nazorih. Ja, zapadel sem najnižkotnejšim kategorijam samopazovanja in tisti svoji tako imenovani barvni histeriji *znotraj* sebe, stalno opazujoč vse svoje izhode, ne da bi izhod tudi zares našel; v Unterachu sem na prav grozljiv način prestajal podaljšek svoje v grobih potezah tako rekoč živalske eksistence, priklicane skozi mojo glavo, nekega za materijo čisto prevelikega napora. Ker sem se zbal, da bi tisti iz moje neposredne okolice znotraj hiše morda zaznali, kaj sem mi dogaja, sem vse hišne posle poslal stran in jim naročil, naj ne stopajo več v hišo, vse dokler se moj brat ne vrne iz Amerike in se ne vzpostavi ponovno tisti ustaljeni red. Potrudil sem se, da ne bi vzbudil niti najmanjše-

ga suma na svojo bolezen, na svojo *bolehnost*. Ti ljudje so me ubogali in odšli stran zadovoljni, preplačani in srečni. Brž ko so bili zunaj in nisem imel niti najmanjšega razloga več, da bi se obvladoval, in do takrat sem se bil v tej hiši in med temi ljudmi, kot si zagotavljam, primoran na kar najneznosnejši način neprekinjeno obvladovati, kot ugotavljam za nazaj, primoran dva tedna obvladovati, sem v trenutku podlegel svojim stanjem. Spustil sem vse žaluzije na prednji strani hiše, da mi ne bi bilo več treba gledati ven. Žaluzij na zadnji strani hiše ne bi imelo smisla spuščati, saj so okna tam gledala na visoki gozd. Brez spuščanih žaluzij in z odprtimi okni je prihajala iz visokega gozda v hišo precej večja tema kot bi s spuščeni. Odprte žaluzije in okno sem pustil le v tisti sobi, v kateri sem bil nastanjen. Že od nekdaj je morala imeti moja soba odprto okno, če se nisem hotel zadušiti. Prav zares sem že takoj, ko sem se znašel sam v hiši, izvedel vnovičen poskus, da bi nadaljeval s svojim študijem, vendar sem se že od prvih trenutkov svojega ukvarjanja z naukom doktorja *Mantela*, ki sem ga bil do takrat tako neopravičljivo zanemarjal, zavedal tega, da se bo moje naprezanje končalo s polomijo. Primoran sem se bil, ponižan do eksistenčnega minimuma svojih možganov, umakniti iz svojih knjig in iz knjig svojih učiteljev. To ponižanje, ki vselej privede do katastrofalnih stanj v mojem zatilju, mi onemogoča, da bi karkoli še lahko prenesel. Vselej blizu temu, da bi povsem zblaznel, pa vendar nisem *povsem* blazen, potem obvladam svoje možgane zgolj še za pretresljivo ukazovanje mojim rokam in nogam,

za zunanja povelja mojemu telesu. Tisto, česar pa sem se v tej hiši najbolj bal in o čemer svojemu bratu v Ameriki nisem niti najmanj poročal, ravno nasprotno, kot sva bila dogovorjena, sem mu pisal dvakrat na teden, in sicer o tem, kako dobro mi gre, kako sem mu hvaležen, kako napredujem tako s svojim študijem kot s svojim zdravjem, kako *ljubim* njegovo hišo in njeno celotno okolico, a tisto, česar sem se v Unterachu najbolj bal, sta bila mrak in pa tista tema, ki je mraku tako hitro sledila. O tem mraku je tu govora. O tem mraku. *Pa ne o vzrokih* tega mraka, te teme, ne o njunih *vzročnostih*, temveč izključno o tem, kako sta ta mrak in ta tema v Unterachu name učinkovala. Ampak kot vidim, ta trenutek sploh nimam moči, da bi to témo obravnaval kot problem, kot problem zame, in omejiti se hočem le na nakazovanje, in v splošnem se hočem omejiti le na mrak v Unterachu in na temo v Unterachu v povezavi s stanjem, v katerem se v Unterachu nahajam. Saj vendar sploh nimam časa za študij, saj zahteva moja glava, bolezen moje glave, zase mojo celotno pozornost, mojo celotno eksistenco. Mraka in teme, ki temu mraku sledi v Unterachu, v svoji sobi ne morem prenesti, iz tega razloga stečem vsak dan, ko mrak privleče temo v to grozljivo gorsko atmosfero, ven iz svoje sobe in iz hiše in na ulico. Tam mi preostanejo le te tri možnosti: steči v smer Parschallena, v smer Burgaua ali pa v smer Mondseeja. Nikoli še nisem stekel v smer Mondseeja, ker se te smeri bojim, torej tečem ves čas le proti Burgauu; vendar pa sem danes nenadoma stekel proti Parschallenu. Stekel sem, zaradi moje bolezni,

moje že kar štiri leta pesteče me cefalgije, v mraku (tu nastopi zdaj zelo zgodaj, že ob pol petih!) iz svoje sobe na hodnik, v temi pa na ulico in, ker sem se uklonil nenadnemu namigu iz moje glave in si torej namenil zadati veliko hujšo muko kot prejšnje dni, tokrat ne v smer Burgaua, kakršna je bila že od začetka mojega bivanja v Ugenachu moja navada, temveč proti odurnemu kraju Parschallen, kjer živi osem mesarjev, kot vem zdaj, čeprav v kraju ne živi niti sto ljudi, če človek bolje pomisli: osem mesarjev, pa niti sto ljudi ... Danes si nisem hotel nakopati le burgauške, temveč tisto veliko hujšo parschallensko izčrpanost, hotel sem spati, hotel sem *zaspati*, končno spet zaspati. Ampak zdaj, ker sem se odločil napisati te stavke, o spanju sploh ne morem več razmišljati. Parschallenska izčrpanost se mi je danes zazdela primernejša, torej sem stekel v smer Parschallena. Moja bolezen je v Unterachu zopet dosegla višek, zdaj me peha v blaznost do te mere, da se bojim, da bi se ob nepozornosti mojega ljubljenega, po Ameriki potujočega brata lahko obesil na kakšno drevo ali pa šel v vodo; plasti ledu so še tanke in človek gladko zdrsne noter. Neplavalec sem, to bi mi še prav prišlo ... Takšna je resnica, že več tednov razmišljam o samomoru. Pa vendar mi manjka odločnosti. Pa tudi če bi se končno odločil, da se obesim ali pa utopim v kakšni vodi, še dolgo ne bi obvisel, se še dolgo ne bi utopil. Obvladujeta me neka nezaslišana nemoč in neka iz te izpeljana nekoristnost. Ob vsem tem pa se mi drevesa vljudno ponujajo, voda pa mi dvori in me poskuša pritegniti vase ... Jaz pa hodim okoli, tečem sem ter

tja in ne skočim v nobeno vodo, ne obesim se na nobeno drevo. Ker ne storim tega, kar hoče voda, se vode bojim, ker ne storim tega, kar hočejo drevesa, se dreves bojim ... vsega se bojim ... Poleg tega pa, to si je treba predstavljati, hodim naokoli v svojem edinem suknjiču, ki je letni suknjič, brez plašča, brez telovnika, v svojih letnih hlačah in letnih čevljih ... Vendar pa me takega ne prezebe, prav nasprotno, vse v meni stalno žari od neznosne vročine, podžiga me vročina v moji glavi. Pa tudi če bi v Parschallen tekkel povsem gol, me ne bi moglo prezebsti. K stvari: v Parschallen sem tekkel, ker nočem zblazneti. Resnica pa je, da *hočem* zblazneti, *jaz hočem zblazneti*, ničesar nočem bolj od tega kot *zares* zblazneti, vendar pa se bojim, da zblazneti še dolgo ne bom *mogel*. Hočem končno zblazneti! Blaznosti se nočem le bati, končno hočem tudi zblazneti. Že dva zdravnika, od katerih je eden nadvse znanstven zdravnik, sta mi napovedala, da bom zblaznel, da bom v kratkem zblaznel, tako sta mi napovedala oba zdravnika, v kratkem, v kratkem; zdaj pa že dve leti čakam na to, da bom zblaznel, ampak še vedno nisem zblaznel. Vendar pa ves čas razmišljam, v mraku in v nenadni temi, da bi, če ne bi zvečer v svoji sobi, če ne bi v vsej hiši ničesar več videl, če tistega, česar se dotaknem, ne bi več videl, sicer bi marsikaj *slišal*, vendar pa ničesar *videl*, slišal, in še *kako* slišal, vendar ničesar videl, če bi vztrajal v tem neznosnem stanju, če bi v mraku in temi vztrajal v svoji sobi ali pa vsaj na hodniku ali pa vsaj nekje v hiši, če te hiše, ne glede na resnično nepredstavljivo bolečino, na noben način ne bi zapustil, potemtakem

moral zblazneti. Vendar pa tega stanja mraka in nenadne teme nikoli ne bom prenesel, vsakič znova bom moral steči iz hiše, vse dokler bom v Unterachu, in v Unterachu bom tako dolgo, dokler se moj brat ne vrne iz Amerike, s Stanforda in s Princetona, z vseh severnoameriških univerz, vse dokler se žaluzije znova ne odprejo, dokler ne bo poslov spet v hiši. Vsakič znova bom *moral* steči iz hiše ... Tako gre to: ne zdržim več in stečem, za seboj pa zaklenem vsa vrata, potem imam vse žepe polne ključev, v svojih žepih imam toliko ključev, predvsem v hlačnih žepih, da zganjam s svojim tekom prav neznosen hrup, pa ne le neznosnega hrupa, temveč tudi grozljiv žvenket, ključi obdelujejo, ko tečem, ko tečem proti Burgauu ali pa ko se, kot danes zvečer, zapodim proti Parschallenu, moja stegna in moj trebuh, tisti v žepih suknjiča pa obdelujejo moje boke in poškodujejo mojo rebrno mrežo, ker se zaradi neznanke hitrosti, ki jo moram razviti takoj, ko zapustim hišo, kar *priklenejo* na moje nemirno telo, že zgolj od ključev iz hlačnih žepov imam več poškodb, zdaj celo že gnojne rane na trebuhu, predvsem zato, ker mi v temi na brutalni poledici vsakič znova zdrsne in padem. Čeprav sem do zdaj te ulice že več stokrat pretekel po dolgem in počez, še vseeno padem. Predvčerajšnjem sem padel štirikrat, prejšnjo nedeljo dvanajstkrat in sem si, kot sem opazil šele doma, poškodoval brado; bolečina v moji glavi mi sploh ni dopuščala dojemanja bolečine v moji bradi, torej se da misliti, kako neznanca je morala biti bolečina v moji glavi, če si je lahko takole podjarmila bolečino v moji bradi, ki mi

jo je priklicala globoka rana v moji spodnji čeljusti. V velikem ogledalu v moji sobi, v katerem vsakič, ko vstopim, takoj razberem stopnjo svoje izčrpanosti, svoje *telesne izčrpanosti*, svoje *duševne izčrpanosti*, svoje *dnevne izčrpanosti*, sem torej opazil poškodbo brade (tolikšno poškodbo bi seveda moral zašiti zdravnik, vendar pa sam nisem obiskal zdravnika, nič več ne obiskujem nobenih zdravnikov, zdravnike preziram, to rano na bradi pa puščam tako, kot je), sprva niti ne poškodbe brade, temveč veliko količino strjene krvi na mojem suknjiču. Prestrašil sem se, ko sem zagledal okrvavljeni suknjič, saj je zdaj torej, kot mi je švistnilo skozi glavo, edini suknjič, ki ga imam, okrvavljen. Ampak, sem si rekel takoj zatem, saj grem na ulico le v mraku, le v temi, torej nihče ne vidi, da je moj suknjič okrvavljen. Sam pa *vem*, da je moj suknjič okrvavljen. Sploh nisem poskušal očistiti svojega okrvavljenega suknjiča. Še pred ogledalom sem bruhnil v smeh in med tem smehom sem torej opazil, da imam prebito brado, da prenašam s seboj težko telesno poškodbo. Nenavadno, kakšen si videti s takole prebito brado, sem si mislil, ko sem se v ogledalu zagledal s prebito brado. Poleg tega, da me je ta poškodba na bradi skazila, se je tudi moja celotna oseba povsem vidno zasukala k smešnemu, ja, k absolutni človeški komediji, in na poti domov sem si bil, ne da bi se bil tega zavedal, kri iz te rane na bradi z rokami razmazal po vsem obrazu vse tja gor do čela, pa še po laseh, *po laseh!*, poleg tega sem si bil strgal tudi hlače. Ampak kot rečeno, to je bilo prejšnjo nedeljo, in ne danes, jaz pa hočem reči, da sem

danes na poti v Parschallen našel kapo in da imam to kapo zdaj, medtem ko tole zapisujem, na sebi, ja, to najdeno kapo imam iz različnih razlogov na sebi ... to sivo, debelo, grobo, umazano kapo imam že tako dolgo na sebi, da se je že dodobra navzela mojega lastnega telesnega vonja ... Dal sem jo nase, ker je nisem hotel več videti. Čim sem prišel domov, sem jo hotel skriti v svoji sobi, skriti na hodniku, in sicer iz nekih verjetno tudi v prihodnosti povsem nerazložljivih razlogov; hotel sem jo skriti nekje znotraj hiše, vendar nisem mogel najti nobenega primernega prostora za to kapo, torej sem jo dal kar nase. Nisem je mogel več gledati, pa tudi ne zavreči ali pa uničiti. Zdaj pa že več ur tekam po hiši s kapo na glavi, ne da bi jo moral gledati. Vse te zadnje ure sem prebil pod tole kapo, saj sem jo imel na sebi ja že na poti domov in sem si jo vzel dol le za trenutek, medtem ko sem iskal primeren prostor zanjo, in ker nisem našel prav nobenega primernega prostora zanjo, sem jo preprosto dal spet nase. Vendar pa te kape ne bom mogel obdržati na svoji glavi za zmerom ... V resnici sem ja že kar najdaljši čas podvržen tej kapi, že ves ta čas ne mislim na nič drugega kot na to kapo na svoji glavi ... Bojim se, da ima to stanje, v katerem imam to kapo na glavi in v katerem sem podvržen tej kapi na svoji glavi, in to vse do najmanjših in najmanjših eksistenčnih možnosti svojega duha, kot tudi svojega telesa, da se razumemo, *kot tudi* svojega telesa, da ima stanje, v katerem jo imam na sebi in si je *ne* snamem, opraviti z mojo boleznijo, tako sam sklepam: s to boleznijo, ki mi je vse do danes ni uspelo razjasniti niti

vsem tistim devetim zdravnikom, da se razumemo: devetim zdravnikom, ki sem jih vse obiskal v zadnjih mesecih pred tem, ko sem pred dvema letoma z zdravniki dokončno opravil; pogosto so bili ti zdravniki zame dostopni le pod nepredstavljivo težkimi pogoji in povezani z najstrahotnejšimi stroški. Ob tej priliki sem spoznal tudi brezsravnost zdravnikov. Vendar pa, razmišljam zdaj, imam kapo na sebi že cel večer, pa sploh ne vem, *zakaj* jo imam na sebi! Nisem si je snel, pa ne vem, *zakaj!* Strašansko breme mi predstavlja, tako je, kot da bi mi jo bil na glavo prikoval kak kovač. Vendar pa je vse to stranskega pomena, saj sem hotel zabeležiti zgolj to, kako sem do te kape prišel, ugotoviti, kje sem to kapo našel, in pa seveda *zakaj* jo imam še zmerom na glavi ... Vse to bi se dalo povedati z enim stavkom, kot je tudi sicer vse povedano z enim stavkom, a nihče ne pove rad vsega z enim stavkom ... Včeraj ob tem času o tej kapi še ničesar nisem vedel, zdaj pa sem tej kapi podvržen ... Poleg tega pa gre za neko povsem vsakdanjo kapo, za le eno od stotisočev kap! Pa vendar je vse, kar mislim, kar čutim, kar storim, česar *ne* storim, vse, kar sem, kar predstavljam, podvrženo tej kapi, vse, kar sem, je pod to kapo, vse ima naenkrat (*zame, zame v Unterachu!*) opraviti s to kapo, z eno od teh kap, ki jih, to pač vem, nosijo predvsem mesarji iz te okolice, s to grobo, debelo, sivo kapo. Ni pa nujno, da gre za mesarsko kapo, morda gre za gozdarsko kapo, tudi gozdarji nosijo takšne kape, tudi kmetje. Tukaj vsi nosijo takšne kape. Ampak končno k stvari: začelo se s tem, da nisem stekel proti Burgauu, po krajši poti,